

לא א מיי פ"ה מהלכות
דעות הלכה יג:

תורה אור השלם

1. תורת ישרים תנח"ך וסוף בוגדים ישרים: משלי י"א ג
2. לבבתי אחתי כלה לבבתי באחת מעיניך באחד עין מצורתי.
3. שיר השירים ד ט ער המלך במסבו נרדי נתן ריחו:
4. שיר השירים א יב בן יאבדו כל אויביך וְאוֹהְבֵי בְצִאת הַשֶּׁמֶשׁ כִּבְרָתוֹ וְהַתְּשֻׁקָה יִהְיֶה אֲרֻבֵּים שָׁהָה.
5. שופטים ה לא אֲדִינִי יִתֵּן אִמְרֵי הַמְּבֹרָשׁוֹת יִצְבָּא רַב־הַלֵּלִים חו יב
6. הלוא כה דברי כאש נאם וְיִכַּפְּשֵׁי וְיִצְוֶן לַעֲבֹדָה כִּי יִמְדוּהוּ כִּי יִשְׁמַע בִּי נְגִידִים אֲדֹבֵר וּמִתַּחַת שִׁפְתַי מִיִּשְׁרָאֵל: משלי ח ו
7. צדור המר דודי לי בין שדי ילד:
8. שיר השירים א יג אֲשַׁבֵּל הַכֶּפֶר דּוּדִי לִי כְּבָרְמִי עַן גִּדִי:
9. שיר השירים א יד לָחֲזִי כְּעֵרוֹת הַבְּשֵׁם מְגִלּוֹת מְרֻקָּוִים שִׁפְתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים נִטְפּוֹת מִרַעַב:
10. שיר השירים יג פְּתַחְתִּי אֲנִי לְדוּדִי דּוּדִי הִמְקֵ עֲבֵר נִפְשִׁי יָצָא בְּדַבְרוֹ בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצְאֵתִיהוּ קְרָאתִי וְלֹא עָנָה:
11. שיר השירים ה ו גַּשְׁם נְדָבוֹת תִּנְחַף אֱלֹהִים נִחְלָתִי וְנִלְאָה אֶתְּךָ כּוֹנְנָהּ:
12. תהלים סח י מִלְכֵי צְבָאוֹת יִדְרוּן יִדְרוּן וְתַת בֵּית הַתְּהִלָּה שְׁלֵל:
13. תהלים סח יג מִה אֲנֹשׁ כִּי תִחַרְגֵנוּ וְכִן אֲדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ:
14. תהלים ח ה יְיָ אֲדִינֵנוּ מִה אֲדִיר מְגִלַּת בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתֵּן הַדּוֹךְ עַל הַשָּׁמַיִם:
15. תהלים ח ב מֵאֲחֹז פִּנִּי כִסֵּה פְרִשׁוּ עֲלָיו עֲנָנוּ: איוב כו ט
16. תהלים ח יג אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרֵית עֲבָדֶיךָ: שְׁמוֹת כ ב
17. לא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי: שְׁמוֹת כ ג

מוסף תוספות

- א. דאית ליה למכתב לישנא מעליא. מוס' גענין
- ב. וה' ק' וכפטיש יפוצץ מכת סלע. מוס' קדושין ל: ואל תחמה היאך האבן מופצצת הבורל. מוס' הלא"ש.
- ג. וטפירין הוא אבן ספיר. מוס' סוה כג.

ולא כתיב הסריח. לשון מגונה לא היה לו לכתוב^א אלא כלומר ולא כתב^ב ערב ריחו דהוה משמע הסריח אלא כתב נתן לשון חנינות: **מה פטיש זה מתחלק** אבמה ניצוצות. הקשה רבינו שמואל והא קרא משמע דהפטיש מופוץ את יפולצנו סלע וכן אנו רואין שהפטיש מופוץ סלעים וליכא למיגרם מה סלע מתחלק לכמה ניצוצות דהא דיבור דהיינו תורה נמשלה לפטיש ולא לסלע וצקונטרס פ"י מה פטיש מתחלק הסלע על ידו ואינו מיושב שהדיבור הוא עצמו מתחלק ואינו דמיון גמור ואומר ר"ט דקרא מייירי בצלץ המפופץ כחל^ג דלמר^ד צמדקס חיות מעשה צלחד שקנה ספסירין וצא לצדקה נתנה על הסדן והכה עליה צקונס נחלק הפטיש ונשבר הסדן וספסירין לא זו ממקומו ה"ד ופטיש יפוצץ סלע^ה ואף על גב דלא כמיב יפולצנו סלע הרבה פסוקים יש כענין זה אצנים שחקו מים (אויב יד) פ"י שחקו אותן מים ואמו שפיר דלמר צפ"ק דקדושין (דף ל:): נתן דבי רבי ישמעאל בני אס פגע בן מנוול זה משכחו לצימ"ד ואס מים פירוש שחקו אותם מים ואס כחול הוא מתפוצץ פירוש אס יצר הרע מתחוק עליו כחול מתפוצץ שנאמר וכפטיש יפוצץ סלע ואף על פי דהתם מדמה י"ה"ר לפטיש וכאן מדמה ד"ט לפטיש אין לחוש דמקרא אחד יולא לכמה טעמים: תורה

דסגינן בשלימותא כתיב בן תומת ישרים תנחם הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישרים: א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב^א לבבתי אחותי כלה לבבתי באחת מעיניך בתחילה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך אמר רב עולא עלובה כלה מזנה בתוך חופתה אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא^ב עד שהמלך במסיבו נרדי וגו' אמר^ג רב ועדיין חביבותא היא גבן דכתיב נתן ולא כתב הסריח^ד ת"ר^ה ע"לובין ואינו עולבין שומעין חרפתן ואינו משיבין עושין מאהבה ושמוחין ביסורין עליהן הכתוב אומר^ו ואוהביו כצאת השמש בגבורתו א"ר יוחנן מאי דכתיב^ז ה' יתן אמר המבשרות צבא רב כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות תני רבי ר' ישמעאל^ח וכפטיש יפוצץ סלע^ט כמה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות אמר רב חננאל בר פפא מ"ד^י שמעו כי נגידים אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות אף ד"ת יש בה להמית ולהחיות היינו דאמר^{יא} רבא למיימינין בה סמא דחיי למשמאילים בה סמא דמוותא ד"א נגידים כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה קושרים לו שני כתרים: א"ר יהושע בן לוי מ"ד^ב צרור המור דודי לי בין שדי ילד אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילד^ג ואשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי מאי משמע דהאי כרמי לישנא דמכניש הוא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן כרתת^ד כסא של כובס שכורמים עליו את הכלים: וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב^ה לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון שנאמר שפתותיו שושנים נופפות מור עבר^ו אל תקרי שושנים אלא שושונים: ואריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל שנאמר^ז נפשי יצאה בדברו ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו הוריד^ח מל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר^ט גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה ואמר ר' יהושע בן לוי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל והיו מלאכי השרת מדיין אותן שנאמר^י מלאכי צבאות ידודין אלא תיקרי ידודין אלא ידודין: ואריב"ל בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות^{יא} קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם^{יב} מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו^{יג} ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה אמר לפניו רבש"ע מתיירא אני שמוא ישרפוני בהבל שבפיהם אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה שנאמר^{יד} מאחו פני כסא פרשו עליו עננו ואמר ר' נחום מלמד שפירש שדי מויו שכינתו ועננו עליו אמר לפניו רבונו של עולם שאתה נותן לי מה כתיב בה^י אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעברתם תורה למה תהא לכם שוב מה כתיב בה^{יז} לא יהיה לך אלהים אחרים בין עמים אתם שרויין שעובדין עבודת

דסגינן בשלימותא. התהלכנו עמו צתום לצ כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יעטנו בדבר שלא נוכל לעמוד בו: **צחלה**. בקבלה שקבלתם אחת היא אללס ולצסוף כשקיימתם שמים יש: לצכני. קרבנני: **עלובה**. חכופה דעולבנא לישנא דחולפא היא והכי אמר במס' גיטין^א: **מונה צמך חופסה**. כישראל כשעמדו צמיני ועשו העגל: **צמיצו**. צחופתו: **נתן**. עזב ריחו הטוב לחמרים: **ועדיין חביבותא היא** גבן. אע"פ שהמקרא מספר צנומתו הראה לנו לשון חבה מדלא כתיב הסריח: **הנעלבים ואינם עולבים**. אחרים צלץ עליהם צחופתה ולא הן על אחרים: **עושין**. מאהבת המקום: **ושמחים ציפורים**. על עליבה הצאה עליהם: **לכא רב כל האומות: מה פטיש**. מתחלק הסלע על ידו לכמה ניצוצות: **למיימינין**. א) עסוקים בכל כחם וטרודים לדעת סודה כלדס המשתמש ביד ימינו שהיא עיקר: **קושרים לו שני כתרים**. לדבור שהיה צו ממש וגרסה דכתיב רואים את הקולות (שמות כ): **אע"פ שמיצר ומימר לי דודי**. בעגל שאמר הורד עדיך: **צין שדי ילד**. אמר מיד לעשות לו משכן להיות מצומצמת שכינתו צין שני הצדים שרלו צמקש ראשון כשני שדים דוחקין וצולטין צפרוכת שכנגד הפתח: **עין גדי** עון עגל שהוא מין צהמה. לשון אחר לשון ע"ו העורכים לגד שלחן (ישעיה סה): **שכרמתי**. שאספתי להתאוות אלהות הרבה כדכתיב אלה אלהי ישראל (שמות לז): **שכורמים עליו**. שמתספין עליו את הצגים והוא דף ארוכה ומנוקבת נקצים הרבה ומניח המוגמר תחתיה והכלים מתגמרין מדרך הנקבים: **לישנא דמיכנש גרסינן: מעביר ראשון** א) לכן עדין: **מור עובר**. על שהעצין: **גשם נדבות**. גבי מתן תורה כמיב צספר תהלים: **י"ב מיל** זו היא מדת מחניס והיו הקרובים לדיבור חוזרין מפחד הקול עד קצה המחנה: **מדין אופן**. מסייעין אותן להמקרב מעט מעט שהיו חלשים כלשה המדרה את צנה צחלת הילוכו: **ידודין**. משמע הס עלמס ידודין: **ידודין**. מדדין אחרים: **ססקע"ד דורות**. א) צלפים שנה שקדמה תורה לעולם היו עמדין דורות הללו להצרות שנאמר (תהלים קה) דבר לזה לאלף דור וראה הקצ"ה שאין העולם מתקיים בלא תורה כל כך והעצין ולא צלץ ונתנה לכ"ו דורות. הרי שסכרו מתקע"ד מאלף: **מה אדיר שמך**. אדיר הוא הרבה צלץ ואין ראו לך ליתן הודך שם כי אס על השמים: **פירש שדי מויו**. נוטריקון של פרשו: קנאה

א) גיטין לו: ב) ג) נש א' רבא: ד) ג"ז ס' וימא כג, ד) פסחין לז: ה) וימא עב: ו) ע"ש, ז) ו' כלס כ"ג מ"ד, ח) לעל לן פסחין ק"י, ט) מניח יב: י) נקרא כמיב מלבי ועמי' הפעם הוא פ' ימיו: יא) וימנה יד: יב) וימס קט"ו, יג) נוסכה ה"א, יד) נוסכה אומא ממוס, טו) [דף לו:], טז) ג"א עוב, יז) צמדקס רבה איה ד"ה וכו מויהא.

הגהות הב"ח

א) ת"י רפג העלובין: ב) רש"י ד"ה למיימינין. ג) ע"י לעיל דף סג ע"א: ד) ד"ה מעביר ראשון ראשון ל"ע: ה) ד"ה מתקע"ד דורות. ו) ע"י מתנייה פקד און דורשין סוף דף יג ורלס דף יד.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה התקע"ד דורות וכו' וראה הקב"ה שאין העולם מתקיים. כדכתיב רבה נלאשית פ"ח אמת חלה הקב"ה שהיו רשעים תמה לכ"ו דורות המתקע"ד שאין כלל דור ודור וכו' ע"י פ"ס שדורות: ר"ח ד"ה מה פטיש כהה"ד ויסקרא אחר ויציא לבמה טעמים. ע"י כהה"ס פ' ואלה צפוקים:

מוסף רש"י

כי נגידים אדבר. דכתיב נדבות ומציות (ישעי ח ה). בתוך חופתה. בעוד את העגל שהרי לא נשמו מסיני עד לאחר הקמת המשכן כשהיה כדכתיב (במדבר י) ויחי בשנה השנית חמש השני וגו' ויטעו בני ישראל למסעייהם ממדבר סיני (ישעי לו:). מאי קרא. דיש לרש"י עליהם כלה מונה צחופתה (שם). נרדי נתן כמו (במדבר טז) ולא נתן סימון את ישראל וגו' (שם). ועדיין חביבותא היא גבן. אע"פ שהימר קלקוליה לא הוסיף אלא צמחית חיה (שם). העלובין. אומס שעלבים מיד אחרים ואין עולבים את אחרים (שם). עושין מאהבה. עושין מנות מאהבת המקום ולא לעול שכר ולא מיראת פורענות (שם). למיימינין בה. על מורה שמפספסין טעמין צדקוקין וטורקין. סימון המיומנת ומלאכה (לעיל טו:).